

Årlig rapport visselblåsarfunktionen 2023

Enligt Riktlinje för rapportering av missförhållande av allmänt intresse i Alingsås ska visselblåsarfunktionens ärenden årligen återrapporteras till kommunstyrelse, bolagsstyrelse och förbundsstyrelse i anonymiserad form. Återrapporteringen ger de förtroendevalda insyn i funktionen och hur organisation och utredningsfunktion fungerat under året. Enligt beslut i kommunstyrelsen 3 april 2023, § 53, ska återrapporteringen ske i samband med årsbokslut. Återrapporteringen sker dock i eget ärende.

Visselblåsarfunktionen i Alingsås kommun infördes 1 januari 2020, innan nuvarande lagstiftning på området trädde i kraft 17 december 2021.

Inkomna ärenden

Det har inkommit 18 ärenden till visselblåsarfunktionen under 2023, jämfört med sju ärenden 2022. Anmälningarna har inkommit via kommunens e-tjänst, brev och e-post och alla anmälningar har varit anonyma.

Anmälningarna har bedömts utifrån vilka uppgifter som inkommit, det vill säga om anmälningarna rör uppgifter som omfattas av missförhållanden av allmänt intresse och om anmälan kommer från en person som tillhör de personkategorier som omfattas av lagen om skydd för personer som rapporterar missförhållanden.

I tabellen nedan kan utläsas antal anmälningar, vilken nämnd som berörs och hur inkomna uppgifter har bedömts utifrån uppställda kriterier enligt ovan.

	Ej formellt visselblåsarärende	Visselblåsarärende	Totalt
Barn- och ungdomsnämnden	2		2
Kultur- och utbildningsnämnden	3	1	4
Kommunstyrelsen	1		1
Socialnämnden	2	1	3
Tekniska nämnden	2	1	3
Vård- och omsorgsnämnden	2	2	4
Alingsås och Vårgårda räddningstjänstförbund		1	1
Totalt	11	7	18

Ej formella visselblåsarärenden

Av 18 inkomna ärenden har 11 bedömts vara ärenden som inte utgör formella visselblåsarärenden. Uppgifterna i anmälningarna rör snarare klagomål och synpunkter som ska hanteras i andra forum, samt uppgifter och information som är för vag för att utgöra underlag för vidare utredning. I vissa anmälningar framstår informationen lämnas av kommuninvånare eller brukare, vilka inte tillhör de personkategorier som kan använda sig av visselblåsarfunktionen. I vissa fall har uppgiftslämnaren utgjorts av personal och ärendet rört dennes relation till arbetsgivaren, vilken ska behandlas enligt upparbetade personalrutiner inom respektive verksamhet.

Av de ärenden som bedöms som ej formella visselblåsarärenden har informationen överlämnats till berörd förvaltning för fortsatt hantering. I vissa anmälningar har det rört sig om uppgifter som redan är kända i förvaltningen och vissa anmälningar har lett till vidare utredning och vidtagande av åtgärder inom förvaltningen.

Visselblåsarärenden

Av de 18 inkomna ärendena bedöms sju ärenden utgöra faktiska visselblåsarärenden. I dessa ärenden har anmälaren bedömts tillhöra den personkrets som omfattas av lagen och uppgifterna har initialt bedömts röra ett missförhållande av allmänt intresse.

Anmälningarna har baserat sig på följande angivna omständigheter:

- Jäv och missförhållanden
- Rekrytering av konsulter och konsulter som missköter uppdrag
- Illojalitet mot arbetsgivaren och fusk i rapportering
- Brister i säkerhetsrutiner och arbetsmiljö
- Felaktig rekrytering

Utredning

Samtliga visselblåsarärenden har kunnat utredas och avslutas. I flera anmälningar har uppgifterna inte kunnat styrkas, varit för vaga för att kunna utredas vidare, och/eller redan varit kända i förvaltningen och några ärenden har innehållit för kommunen ny information. Åtgärder av olika art har därför vidtagits i förvaltningarna, beroende på vilka processer som redan varit i gång eller planerade och utifrån vilken ny information som tillkommit.

En visselblåsaranmälan har utretts genom en intern revision. Internrevisionen har visat på brist i kontroll och uppföljning och behov av översyn av en specifik överenskommelse och en rekommendation om fortsatt hantering. Berörd förvaltning arbetar nu med att skärpa uppföljning och kontroll samt att teckna en ny överenskommelse.

Alla anmälningar som inkom under 2023 har kunnat utredas internt inom organisationen och ingen extern hjälp har anlåtats. Det är inget ärende som har lämnats vidare till polismyndigheten för brottsutredning.

Slutsatser

Det är fler ärenden som har inkommit till visselblåsarfunktionen under 2023 än 2022 vilket skulle kunna tyda på att visselblåsarfunktionen har blivit mer känd i organisationen.

Det föreligger fortfarande vissa svårigheter att hålla visselblåsarfunktionen renodlad för just visselblåsarärenden och att undvika andra synpunkter och/eller klagomål, trots att riktlinjen och informationen i e-tjänsten har förtydligats.

Samtliga anmälningar som inkommit under 2023 är anonyma och vilket gör det svårt att bedöma om anmälaren tillhör personkretsen som omfattas av lagstiftningens skydd. Anonyma anmälningar försvårar även kommunikation och möjlighet att vid behov inhämta kompletterande uppgifter från anmälaren. Det kan därför vara viktigt att ytterligare klargöra lagens anonymitetsskydd och att den som anmäler ett visselblåsarärende är skyddad av sekretess.

Majoriteten av inkomna ärenden rör personalrelaterade frågor. För att effektivisera utredningsarbetet föreslås kommunens personalchef tillhöra visselblåsarfunktionen som ordinarie tjänsteperson i funktionen, istället för att kontaktas i varje enskilt ärende.

Visselblåsarfunktionen upplever att funktionen har fungerat väl utifrån antalet inkomna anmälningar under året. Utifrån att det är en relativt ny lagstiftning utvecklas rutiner och processer i takt med rättsutvecklingen på området.

Kommunledningskontoret kommer utifrån ovan att föreslå vissa ändringar i riktlinjen för visselblåsarfunktionen, vilken planeras att revideras under våren 2024. Frågor som kan behöva förtydligas är att ge ytterligare vägledning om vad som är ett visselblåsarärende, vad skyddet faktiskt innebär, varför det kan vara bra för anmälaren att lämna sina kontaktuppgifter och att det även finns andra kanaler för synpunkter och klagomål där man kan vara anonym. Kommunledningskontoret kommer även att föreslå att komplettera visselblåsarfunktionen med personalchef som en av de ordinarie tjänstepersonerna i funktionen. Ytterligare förtydliganden kan också komma att föreslås utifrån den pågående rättsutvecklingen.

Poängteras bör att en väl fungerande och välkänd visselblåsarfunktion är ett viktigt instrument för att bekämpa korruption, organiserad brottslighet och välfärdsbrottslighet.